

***Christelijke Oratorium Vereniging
"Ridderkerk"***

Oratorium

Messiah

Georg Friedrich Händel

Georg Friedrich Händel
1685 - 1759

Georg Friedrich Händel werd op 23 februari 1685 geboren in Halle, Noord-Duitsland en was een tijdgenoot van J.S. Bach die geboren werd op 21 maart 1685 in Eisenach, ook Noord-Duitsland. Friedrich zijn vader was chirurg aan het hof, hij kende materieel gezien een onbezorgde jeugd.

Voor en tijdens zijn muziekopleiding bij Zachow studeerde hij rechten, en als 17-jarige genoot hij reeds grote faam als organist, en kreeg een betrekking aan de domkerk van Halle.

Als 18-jarige kwam hij al onder de indruk van het Italiaanse belcanto. Hij reist vier jaar lang door Italië, bezoekt o.a. Florence, Rome, Napels en Venetië, waar hij zichzelf als operacomponist ontwikkelt.

Na een succesvolle ontvangst van zijn opera Rinaldo in Londen in 1712 vestigt Händel zich daar definitief. Zijn vroegere werkgever in Duitsland, keurvorst Georg van Hannover, wordt in 1714 gekroond tot koning George I van Engeland. Voor hem componeert Händel de Water Music, uitgevoerd op de Thames.

Zo werd hij officieel hofcomponist en muzikaal alleenheerser. Hij richt de Royal Academy of Music op, waar de Italiaanse opera hoogtij vierde.

De veertig opera's die hij hiervoor componeerde worden eerst de laatste jaren onder het stof van de archieven gehaald. De enige in bredere muziekkringen bekende melodie is het Largo uit "Xerxes". Stilaan worden er bressen geslagen in zijn alleenheerschappij.

John Gay maakt met zijn Beggar's Opera de Italiaanse opera zozeer belachelijk, dat het grote en zelfs hoge publiek wegblijft. Händel gaat op reis naar Duitsland om zijn zieke moeder te bezoeken en om zelf van de emoties te bekomen, daar heeft hij ook een ontmoeting met Wilhelm Friedemann Bach.

Bij zijn terugkeer in Londen reorganiseert Händel de operaonderneming, maar hij gaat zich geleidelijk meer interesseren voor het genre waaraan hij zijn tweede carrière te danken heeft, en dat hem ruimschoots vergoedde voor de mislukkingen: het oratorium.

De Messiah staat aan het begin van de populariteit van Händels oratoria.

Alhoewel het oratorium in Engeland geen deel uitmaakt van de liturgie, is Händel niet helemaal los te zien van het kerklied, ook al gebruikt hij geen koralen zoals Bach.

Wel is de kerkelijke sfeer in veel koren van Händels oratoria duidelijk te proeven.

Zijn koren hebben vaak een hymnisch karakter en worden met grote vakmanschap opgeluisterd door canons en fuga's.

In 1737 krijgt hij een beroerte, waarvan hij herstelt door een kuur in Aken. In drie weken tijd componeert hij de "Messiah" voor een liefdadig doel in Dublin, terwijl in Londen zelf de grote doorbraak komt na "Juda Maccabeus".

Terwijl hij aan "Jephta" werkt krijgt hij last met de ogen en wordt geleidelijk blind.

Als hij deze morele klap te boven gekomen is, begint hij aan een late carrière als orgelvirtuoos en -improvisator. Hij sterft plotseling op Goede Vrijdag, 14 april 1759, en zijn lichaam wordt bijgezet in Westminster Abbey.

Messiah

De Messiah van Händel is geen oratorium in de zin dat het verhaalt over de Messias als de hoofdpersoon die onderwerp van bespreking is, zoals in een levensbeschrijving. De titel is ook niet "The Messiah" maar "Messiah". Het gaat niet om een oratorium zoals wij dat over het algemeen kennen: een afgerond verhaal over (veelal) een persoon (Paulus, Elias) of een afgeronde beschrijving van een onderwerp (bijv. Die Schöpfung).

Het is van belang om na te gaan wat de betekenis is van het woord Messias.

Het betekent: Verlosser, Heiland, Gezalfde. Deze drie betekenissen zijn toegeschreven aan slechts één persoon: de HERE Jezus Christus. Zijn werk als Messias wordt belicht vanuit de profetieën van het Oude Testament.

De titel "messias" is geworteld in Joodse verwachtingen van een persoon die van God de volmacht heeft ontvangen om een centrale rol te spelen in de eindtijd. In het jodendom is de messias een leider die een messiaanse periode van vrede en welvarendheid voor de Joden en andere volkeren gaat inluiden.

De persoon in kwestie zou afstammen van koning David en het leiderschap van zijn koningshuis herstellen. God heeft in het Oude Testament de Messias beloofd. Hij zou iemand sturen die zijn volk, ja de hele wereld zou bevrijden van alle soort van ellende.

Volgens de Christelijke leer is Jezus Christus de eniggeboren zoon van God, de door God in het Oude Testament (de joodse Tenach) beloofde Messias, de verlosser die de mensen zou redden van hun zonden en de harmonie tussen God en mens zou herstellen.

Hij beloofde mensen die in Hem geloven te 'behouden' en 'eeuwig leven' te geven.

Zijn in het Nieuwe Testament beschreven geboorte (kerst), Zijn dood aan een kruis (goede vrijdag), Zijn opstanding uit de dood (Pasen), Zijn hemelvaart en Zijn terugkeer (de wederkomst genoemd) staan centraal in de theologie van het traditionele christendom.

De tekst van Händels oratorium is volledig ontleend aan de bijbel, zowel aan het Oude als aan het Nieuwe Testament (de Profeten, de Psalmen en de Evangelien). Het is een korte weergave van de boodschap van de Bijbel van begin tot het eind, van Genesis tot en met Openbaring. Wie de teksten bij elkaar gezocht heeft, is onduidelijk. Men noemt Charles Jennens, maar het is zeer denkbaar dat Händel zelf een groot aandeel heeft gehad in de keuze van de teksten. De volgorde van de teksten in, met name, het eerste deel correspondeert met de lezingen van de

Anglicaanse liturgie in de adventstijd.

De Messiah bestaat uit 3 delen.

Deel 1

De Oud Testamentische Profetie aangaande de belofte en de komst van de Messias en beschrijft het doel van Zijn komst op aarde.

Deel 2

Het Verlossingswerk van de Messias: Zijn kruisiging, opstanding en hemelvaart, de vijandschap van de volken en de overwinning over alle vijanden.

Deel 3

Het geloof, de troost voor alle Christenen; in de opstanding van het lichaam, de overwinning over dood en graf, de wederkomst van de Messias en Zijn heerschappij als de Koning der koningen.

Het eerste deel begint met de Ouverture, die bestaat uit een langzame, majestueuze inleiding en een snelle fuga. De komst van de Messias wordt aangekondigd en de geboorte bezongen in verschillende aria's en koren. Een en ander bereikt zijn hoogtepunt in het koor "Glory to God".

Het tweede deel handelt niet alleen over het lijden en sterven van de Heiland, maar ook over Zijn opstanding en de verkondiging van het evangelie, met als grootse afsluiting het bekende Hallelujahkoor.

Het derde deel maakt de luisteraar deelgenoot van de overwinning op lijden en sterven van de hele mensheid (bijv. in de aria "I know that my Redeemer liveth") en op het Laatste Oordeel ("The trumpet shall sound"). Een groots opgezet "Amen" bevestigt en besluit dit oratorium, dat Händel zelf "Sacred Oratorio" noemde.

Händel componeerde de Messiah in het najaar van 1741, in 22 dagen. Een half jaar later was hij op bezoek in Ierland, waar op 13 april 1742 in Dublin de eerste uitvoering van de Messiah plaatsvond ter gelegenheid van een liefdadigheidsconcert in de Music Hall.

Het oratorium sloeg in als een bom!

De eerste uitvoering in Engeland vond pas een jaar later plaats en werd niet zo enthousiast ontvangen. Wel gebeurde het toen, dat bij de inzet van het koor "Hallelujah" koning George II van zijn plaats opstond en de lofzang staande aanhoorde. Het publiek volgde zijn voorbeeld en nog steeds is het in Engeland traditie dat het publiek voor het zingen van het "Hallelujah" opstaat.

Tijdens Händels leven werd de Messiah in totaal 56 keer uitgevoerd.

Händels oratorium beïnvloedde onder andere Joseph Haydn, die Die Schöpfung en Die Jahreszeiten componeerde, nadat hij de Messiah had gehoord. Mozart bewerkte de Messiah in 1790; hij componeerde er middenstemmen bij en bewerkte de trompetpartijen. Sinds 1960 wordt de originele versie weer uitgevoerd.

Het is niet bekend wanneer de eerste uitvoering van de Messiah in Nederland plaatsvond. Wel is bekend dat het oratorium tot ±1950 in het Duits werd gezongen